

Vận dụng triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh vào xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng tại Học viện trong bối cảnh mới

PGS, TS TRẦN HẢI MINH

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: haiminh81uk@gmail.com

Nhận ngày 7 tháng 9 năm 2022; chấp nhận đăng tháng 11 năm 2022.

Tóm tắt: Trong quá trình phát triển, triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã được định hình, phát triển thấm nhuần đường lối, chủ trương, chiến lược đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của Đảng, Nhà nước cũng như phù hợp với các đối tượng người học và điều kiện cụ thể của Học viện qua từng thời kỳ. Bài báo góp phần khái quát triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong thời gian qua và đề xuất một số kiến nghị nhằm quán triệt triết lý này trong các chương trình đào tạo, bồi dưỡng tại Học viện hiện nay.

Từ khóa: Triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh; chương trình đào tạo.

Abstract: During the development process, the philosophy has been shaped and developed, imbued with the guidelines and strategies for training and fostering cadres of the Party and State as well as in accordance with learners and specific conditions of the Ho Chi Minh National Academy of Politics (HCMA) throughout historical periods. The article gives an overview of the HCMA's training and fostering philosophy in recent years. Moreover, it proposes some recommendations to thoroughly grasp this philosophy in HCMA training and fostering programs today.

Keywords: HCMA's philosophy of training and fostering, training program.

1. Triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay

Quan điểm triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã trở thành kim chỉ nam, tôn chỉ hoạt động, đồng thời truyền cảm hứng cho các thế hệ cán bộ, giảng viên, nhân viên và học viên các hệ lớp trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng tại Học viện, góp phần khẳng định vị trí, bản sắc, thương hiệu của cơ sở đào tạo cao cấp nhất của Đảng.

Triết lý đào tạo, bồi dưỡng giống như “sợi chỉ đỏ” xuyên suốt, “kim chỉ nam” định hướng quá trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong hơn 70 năm qua. Trong bối cảnh, điều kiện mới với những biến đổi nhanh chóng của tình hình trong nước và thế

giới rất cần được nhận diện, xác định rõ triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong suốt quá trình phát triển cũng như trong tương lai để xác lập nền tảng vững chắc cho hoạt động đào tạo, bồi dưỡng của Học viện, góp phần thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của Học viện là Trung tâm quốc gia về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ chủ chốt và nghiên cứu lý luận hàng đầu của Đảng và Nhà nước.

Có thể khái quát một số nội dung trong triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện đã định hình trong lịch sử hơn 70 năm xây dựng và phát triển như sau:

Thứ nhất, đó chính là tư tưởng chỉ đạo vô cùng sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh viết trong Sổ vàng của Nhà trường năm 1949:

“Học để làm việc,
Làm người,

Làm cán bộ.

Học để phụng sự đoàn thể,

Phụng sự giai cấp và nhân dân,

Phụng sự Tổ quốc và nhân loại.

Muốn đạt mục đích, thì phải:

Cần, kiệm, liêm, chính

Chí công vô tư”⁽¹⁾.

Trong lời huấn thị của Người đã hàm chứa những nội dung cốt lõi nhất của triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện: đào tạo đội ngũ cán bộ chủ chốt của Đảng Cần - Kiệm - Liêm - Chính, Chí công vô tư, hết lòng phụng sự giai cấp (đội tiên phong của giai cấp công nhân), nhân dân, Tổ quốc và nhân loại. Muốn làm được điều đó chương trình đào tạo, bồi dưỡng cần phải bao hàm những nội dung về đường lối cách mạng, nền tảng tư tưởng của Đảng, tình hình chính trị - xã hội thế giới và trong nước, xu hướng vận động, phát triển của thời đại; những nội dung về rèn luyện đạo đức cách mạng, lý tưởng cách mạng; những nội dung về kiến thức và kỹ năng lãnh đạo, quản lý, tư duy biện chứng, tư duy chiến lược cho đội ngũ học viên.

Thứ hai, triết lý đào tạo, bồi dưỡng còn được thể hiện qua hệ thống giá trị cốt lõi của Học viện được tích lũy trong suốt quá trình phát triển, đó là:

- “Kiên định - Trung thành với lý tưởng cộng sản”, “Trung với nước, với Đảng, hiếu với dân”: đây chính là bản sắc, là chất riêng của trường Đảng, của ngôi trường đào tạo đội ngũ cán bộ, đảng viên cốt cán của Đảng Cộng sản Việt Nam, đội tiên phong của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc.

- “Đổi mới”, “Sáng tạo”: đây là tinh thần chủ đạo của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta trong giai đoạn hiện nay (từ năm 1986 trở lại đây) khi đất nước đang bước vào công cuộc đổi mới toàn diện. Do đó, đội ngũ cán bộ, học viên của Học viện phải luôn đề cao tư duy đổi mới, sáng tạo ra những mô hình phát triển mới.

- “Dân chủ”: hiểu một cách ngắn gọn là “dân là chủ và dân làm chủ”. Học viện đào tạo ra đội ngũ cán bộ hết lòng vì nước, vì dân, tức là luôn phát huy tinh thần làm chủ của nhân dân. Tinh thần dân chủ trong chương trình đào tạo, trong quá trình tổ chức đào tạo, trong công tác giảng dạy luôn được quán

triệt, phát huy.

- “Kỷ luật/ Kỷ cương”: dân chủ cần gắn với kỷ cương, kỷ luật. Đây cũng là một giá trị cốt lõi quan trọng của Học viện trong quá trình tổ chức đào tạo nhằm tạo ra đội ngũ cán bộ tương lai có tính kỷ luật cao.

- “Khoa học”: đây cũng là một giá trị cốt lõi hình thành nên triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện. Để có được đội ngũ cán bộ có chuyên môn tốt, lãnh đạo tài năng cần phải có tinh thần khoa học, kiến thức khoa học, phương pháp khoa học. Chương trình đào tạo của Học viện, vì thế cần có tính khoa học cao, là kết quả của quá trình nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, thường xuyên cập nhật những thành tựu khoa học của nhân loại.

- “Chuyên nghiệp/ Chuẩn hóa”: chuyên nghiệp là một giá trị được đề cao trong hệ giá trị cốt lõi của Học viện. Đây cũng là điều được kỳ vọng của những cán bộ, công chức sau khi tham gia đào tạo, bồi dưỡng. Nhờ có những kiến thức, kỹ năng, phẩm chất được hình thành và tích lũy trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng, người học trở nên chuyên nghiệp hơn trong cách giải quyết công việc chuyên môn, có thể trở thành những chuyên gia trong lĩnh vực chuyên môn của mình. Do đó, chương trình đào tạo và quá trình tổ chức đào tạo của Học viện cũng cần hướng tới đạt được giá trị này.

- “Hiện đại”: từ Đại hội VIII (1996) khi Đảng ta đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, việc đẩy nhanh quá trình hiện đại hóa các lĩnh vực của đất nước càng được coi trọng. Giá trị này ngày càng được đề cao trong quá trình đào tạo, chương trình đào tạo của Học viện, thể hiện ở sự cập nhật tri thức khoa học hiện đại, cách thức tổ chức đào tạo hiện đại, ứng dụng phương pháp giảng dạy khoa học, hiện đại vào trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng, thể hiện trong các thiết bị công nghệ hiện đại được áp dụng trong quá trình giảng dạy trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang diễn ra mạnh mẽ.

- “Đoàn kết”: đây chính là giá trị tạo nên sức mạnh cộng đồng mạnh mẽ của dân tộc, của Đảng ta. Bác Hồ từng chỉ dạy: Phải giữ gìn sự đoàn kết như giữ gìn con ngươi của mắt mình (*Di chúc* của Người). Do đó, giá trị này luôn được đề cao, hướng tới trong chương trình đào tạo, trong quá trình tổ chức đào tạo của Học viện.

- “Phát triển”: đây là giá trị vô cùng quan trọng mà bất kỳ ai hay tổ chức nào, trong bất kỳ lĩnh vực nào đều hướng tới, phấn đấu đạt được. Trong quá trình xây dựng chương trình đào tạo, tổ chức quá trình đào tạo đều cần đặt ra vấn đề: làm như vậy có đạt được sự phát triển không? Bản thân người học sau khi tham gia đào tạo, bồi dưỡng có khả năng phát triển hơn so với trước khi đào tạo không, có giải phóng được những tiềm năng phát triển của mình trong hiện tại và tương lai sau khi đào tạo không? Phát triển cũng chính là tính quy luật phổ biến của thế giới, do đó, theo đuổi sự phát triển chính là phù hợp với quy luật khách quan.

Như vậy, những giá trị trên đã thể hiện sự kế thừa, kết tinh trong suốt quá trình phát triển của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, đồng thời cũng thể hiện xu thế mới của tương lai.

Thứ ba, triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện cũng thể hiện qua hệ thống các nguyên tắc, phương châm chỉ đạo quá trình đào tạo, bồi dưỡng nói riêng và các hoạt động nói chung của Học viện, đó là:

(1) “Lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng”: đây là nguyên tắc chỉ đạo xuyên suốt, cũng là quan điểm thể hiện bản chất của Đảng Cộng sản Việt Nam. Do đó, chương trình đào tạo của Học viện cần trang bị cho học viên những tri thức nền tảng này. Không những thế, còn cần giúp cho học viên (cán bộ, đảng viên) có khả năng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch đang nhằm vào phá hoại nền tảng tư tưởng của Đảng ta.

(2) “Gắn lý luận với thực tiễn”, “Lý luận liên hệ với thực tiễn”: đây cũng là một nguyên tắc vô cùng quan trọng của quá trình đào tạo, bồi dưỡng cũng như cần trang bị cho học viên. Đó là phải vững vàng về lý luận và phải gắn được lý luận với thực tiễn, vận dụng lý luận vào thực tiễn một cách hiệu quả. Đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý của chúng ta cần có tư duy lý luận và khả năng hiện thực hóa lý luận trong thực tiễn, nhờ đó đạt được hiệu quả cao trong công việc, nâng hoạt động thực tiễn lên một trình độ mới cao hơn.

(3) “Không ngừng đổi mới và phát triển”: gắn với giá trị đổi mới và phát triển thì nguyên tắc, này thể hiện sự cụ thể hóa, theo đuổi các giá trị cốt lõi

của Học viện. Đây cũng là điều kiện thiết yếu cho sự tồn tại và phát triển của Học viện và của bản thân mỗi người học, mỗi giảng viên Học viện.

(4) “Giáo dục toàn diện: Kiến thức - Kỹ năng - Phẩm chất”: đây cũng là một phương châm được đề cao của hệ thống giáo dục nói chung cũng như công tác đào tạo, bồi dưỡng của Học viện nói riêng.

(5) “Đào tạo, bồi dưỡng phải gắn với nghiên cứu khoa học”: đây là nguyên tắc xuyên suốt hệ thống các Học viện, với tư cách vừa là trung tâm nghiên cứu và trung tâm đào tạo bồi dưỡng, vừa tạo ra tri thức lý luận mới, vừa đào tạo nên đội ngũ cán bộ, quản lý cấp cao của Đảng và Nhà nước. Chương trình đào tạo vì thế là sản phẩm của quá trình nghiên cứu và giảng dạy thực tế của nhiều giảng viên.

(6) “Lấy người học làm trung tâm”: đây là nguyên tắc được đề cao trong quá trình Đảng ta đẩy mạnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đào tạo. Chương trình đào tạo và quá trình đào tạo cần được tổ chức để đáp ứng tốt nhất nhu cầu của người học. Điều này không có nghĩa là xem nhẹ vị trí, vai trò của người giảng viên, mà giảng viên lúc này là người định hướng, dẫn dắt người học đạt được mục tiêu học tập, yêu cầu đặt ra đối với bản thân.

(7) “Giáo dục mở”: đây là phương châm của nền giáo dục - đào tạo hiện đại. Việc Học viện áp dụng nguyên tắc này trong đào tạo và tổ chức quá trình đào tạo đòi hỏi việc đào tạo cần mở rộng hơn nhằm đáp ứng yêu cầu của nền giáo dục không bó chặt trong giáo trình hay việc đào tạo và có thể diễn ra trong suốt cuộc đời người học. Chương trình đào tạo, bồi dưỡng vì thế cần được thiết kế nhằm tăng cường năng lực tự học, tự nghiên cứu của người học, tạo điều kiện để người học có thể học tập suốt đời.

(8) “Rèn luyện tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo”: đây là phương châm trong quá trình đào tạo giúp người học có được năng lực làm chủ hoàn cảnh. Với tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo, người học sẽ không thụ động, trông chờ vào một lực lượng bên ngoài mà tự giác kiến tạo nên cuộc sống của mình và của cộng đồng.

(9) “Tính hệ thống, tính kế tiếp, tính liên tục”: đây là những nguyên tắc, yêu cầu xuyên suốt quá trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện. Đảm bảo tính hệ thống là yêu cầu cao với chương trình đào tạo,

các nội dung phải có logic chặt chẽ, gắn bó với nhau trong một hệ thống. Tính kế thừa cũng là một yêu cầu căn bản trong quá trình đào tạo. Tính liên tục nghĩa là quá trình đào tạo cần tạo điều kiện cho người học những kiến thức cơ bản và chuyên sâu, trên cơ sở đó, người học có thể tiếp tục quá trình học tập, nghiên cứu ở những trình độ cao hơn.

Những nguyên tắc này vừa là sự kế thừa truyền thống hơn 70 năm xây dựng và phát triển của Học viện, vừa thể hiện “hoi thờ” của nền giáo dục hiện đại.

Thứ tư, triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh còn thể hiện qua mục tiêu phát triển của Học viện, trở thành: Trung tâm quốc gia hàng đầu đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cao cấp và Trung tâm nghiên cứu lý luận chính trị của Đảng. Đây chính là mục tiêu xuyên suốt lịch sử phát triển của Học viện. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế mạnh mẽ hiện nay, Học viện phấn đấu trở thành trung tâm đào tạo có uy tín trong khu vực và thế giới.

Nói tóm lại, trong hơn 70 năm xây dựng và phát triển, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã kết tinh trong mình triết lý đào tạo, bồi dưỡng thấm nhuần bản sắc văn hóa trường Đảng và bản sắc văn hóa dân tộc cùng hòa chung với xu thế phát triển của thời đại, trở thành trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ chủ chốt, đầu não của Đảng phục vụ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Chúng ta cần tiếp tục quán triệt triết lý này vào trong chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong giai đoạn hiện nay.

2. Quán triệt triết lý đào tạo, bồi dưỡng trong xây dựng các chương trình đào tạo, bồi dưỡng tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong bối cảnh mới - một số đề xuất, khuyến nghị

Nhằm tiếp tục quán triệt triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong bối cảnh mới, chúng tôi xin có một số đề xuất, khuyến nghị sau:

Thứ nhất, chương trình đào tạo, bồi dưỡng cần quán triệt nguyên tắc tính Đảng, trung thành với lý tưởng cộng sản, lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng. Đây chính là

bản sắc, đặc trưng trong các chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Thứ hai, cần kết hợp giữa kiến thức chuyên môn và rèn luyện đạo đức cách mạng trong chương trình đào tạo, bồi dưỡng. Trong đó, đặc biệt chú ý rèn luyện đạo đức cách mạng. Đây chính là một nội dung xuyên suốt trong triết lý đào tạo của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Thứ ba, cần tăng cường cập nhật kiến thức, nâng cao tính khoa học, hiện đại cho chương trình đào tạo, bồi dưỡng, cũng như giáo trình các học phần trong chương trình đào tạo, bồi dưỡng.

Thứ tư, tăng cường tính “mở” cho chương trình đào tạo, bồi dưỡng, tạo điều kiện cho người học tiếp tục phát triển tri thức, học tập suốt đời.

Thứ năm, không ngừng đổi mới, sáng tạo trong nội dung chương trình, giáo trình đào tạo, bồi dưỡng.

Thứ sáu, tăng cường sự thống nhất giữa tổng kết thực tiễn và phát triển lý luận trong xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng. Các nội dung của chương trình đào tạo, bồi dưỡng cần được xây dựng bằng quá trình nghiên cứu khoa học nghiêm túc, công phu.

Thứ bảy, quán triệt nguyên tắc phát triển trong xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện. Xác định xu hướng phát triển của thế giới và khu vực cũng như lĩnh vực chuyên môn của học viện để xây dựng chương trình đào tạo đáp ứng nhu cầu phát triển của địa phương, của người học và của Học viện.

Thứ tám, lồng ghép giáo dục, định hướng giá trị cốt lõi trong triết lý đào tạo, bồi dưỡng của Học viện trong quá trình xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng.

Thứ chín, cần quán triệt triết lý đào tạo, bồi dưỡng trong tất cả các khâu của quá trình xây dựng, đổi mới chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện.

Với những đề xuất trên, chúng tôi hy vọng sẽ góp phần quán triệt tốt triết lý đào tạo, bồi dưỡng trong xây dựng chương trình đào tạo, bồi dưỡng của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong bối cảnh mới./.

(1) Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh (2019), 70 năm truyền thống vẻ vang, Nxb Lý luận chính trị, H., tr.44.